

ANMELDELSER

Chahdortt Djavann: Kast sløret. København: Akademisk Forlag 2006. 48 sider. ISBN 87-500-3937-7. Pris: 99 kr.

Et portræt af en pige, der kigger yndefuld, uskyldig og ærbar fra pamflettens omslag. Men tag ikke fejl af omslaget. Akademisk Forlag har med Chahdortt Djavanns (CD) 42 sider lange pamflet udgivet et sandt kampskrift, et udfald mod religionen islam, mere specifikt mod sløret, mod tilslørede kvinder og mindreårige og endelig også mod visse franske intellektuelle. Forlaget lancerer forfatteren som menneskeretsforkæmper. Det forekommer anmelderen, at det ikke er en kamp for menneskerettigheder, men en kamp mod islam. Men den kamp er hun for øvrigt ikke ene om. Blot i Danmark er der givet en række personer, som vil kunne anvende pjecen som støbte kugler i 'kampen mod islam'.

Nu ligger det vel i et kampskrifts natur, at man som læser hengiver sig til kampen på forfatterens præmisser, eller at man tager afstand fra kampen, dens indhold og form. Jeg må tilstå, at jeg har store vanskeligheder med såvel indhold som form. En anden læser vil måske tilslutte sig både indhold og fremstillingsform, hvilket ville resultere i en ganske anden anmeldelse.

Meget er set og hørt før. Angrebet på religionen islam, der per se anklages for at være kvindeundertrykkende, uden at der gøres et forsøg på at differentiere den historiske og samfundsmæssige kontekst, er en del af et politisk udfald mod islam og muslimer. Det samme gælder angrebet mod franske akademikere, et angreb, der uden større vanskelighed kan indskrives i en dansk kontekst. I den forstand indskrives kampskriftet eller pamfletten sig i den nyere tradition blandt modstandere af religionen islam. Pamflettens akademiske værdi ligger ikke i et overvældende udbud af kilder. Faktisk er der ikke én eneste litteraturhenvielse. Forfatterens berettigelse og hendes 'sandhedskriterium' er, at hun selv har båret slør i Iran, fra hun var 13 til hun var 23, så hun siger: „Jeg ved, hvad jeg taler om“

(s. 5), for „jeg har oplevet alle aspekter af den islamiske totalitarisme og det religiøse barbari“ (s. 18). Sådan lyder argumentet, der er vanskeligt at modsige for en person, som ikke er opvokset i Iran.

CD er sandhedsvidnet i modsætning til såvel franske intellektuelle som de iranere, der påkalder sig en lignende kategorisering. Om gruppen af franske akademikere siges det, at „disse oplyste hyklere“ (s. 9) „trygt“ kan læne sig tilbage i deres selvtilstrækkelighed og fortsætte deres „ophøjede gøremål“ (s. 9) fjernt fra en virkelighed, der udspiller sig i samfundet. Også iranske „såkaldte kultureksperter“ ligger lunt i svinget ifølge forfatteren: „Ved at fremstå som intellektuel og vidende vil det ikke være nogen sag for dig at finde et embede i USA ...“ (s. 33).

Forfatterens vrede er til at føle på. Pamfletten er holdt i en vrede, til tider svulstig tone, som jeg vil give nogle eksempler på. Inderlig bliver tonen imidlertid, når CD skriver om sin bekymring for demokratiet og for migranternes levevilkår i Frankrig. Her lægger hun op til tiltag, der skal ændre vilkårene for de nye borgere, herunder voksenundervisning. Der er behov for større opmærksomhed på indvandrernes problemer, mener CD og afslutter skriftet med en appel til „den sunde fornuft og til ansvarligheden“ (s. 45f.). Denne appel rettes bredt: til franske intellektuelle, til indvandrere fra muslimske lande, især kvinder og fædre, og til andre personer „fyldt med gode intentioner“. Alle bedes om „at lægge pres på regeringen“ for at forbyde slør i skolen, samtidig med at man imødegår problemerne med den tiltagende islamisering.

Forud for forfatterens bekymring for demokratiet og hendes afsluttende appel er siderne fyldt med udsagn om slørets betydning for mandens seksualitet. Den tilslørede pige bliver af samfundet og muslimer tillagt skyld for mandens begær: „Hun er legemliggørelse af skyld, fordi hun vækker mandens begær“ (s. 8). „Sløret minder den muslimske mand om et af de største tabuer i islam, kvindens krop. Det, man tildækker, kan ikke undgå at tiltrække sig andres blikke. Sløret fikserer mændenes seksuelle energi og opmærksomhed på dette skue, som i sagens natur tiltvinger sig al deres opmærksomhed. I de muslimske lande er det umuligt at overse mændenes insisterende og pågående blikke; agtpågivende, utilstedelige og beskidte blikke, der forsøger at se gennem sløret“ (s. 15).

Men ikke nok med det. Forestillingen om (pigens) seksualitet kobles sammen med moderen, den begærede kvinde, hvor sløret symboliserer den forbudte moder: „Den tilslørede moder, sløret, der bærer lugten af moderen. Den forbudte moder. Sløret, som moderen våger over. Denne sutteklud, som moderen aldrig overlader til sine drengebørn. Sløret bærer lugten af synd, lugten af den forbudte moder. Moderen er indbegrebet af begær og skyld, der er undertrykt af de nedarvede love. Billedet af den elskede og begærede moder er for den muslimske mand symboliseret i sløret, som om dette slør, der dækker moderens hår, omhyller

både hende og ham selv. Det er derfor, at de tilslørede kvinder i den grad tiltrækker sig de muslimske mænds opmærksomhed. Hendes tilsløring forbindes med den stærke, indre sammenhæng mellem moderen og sønnen, som næredes af lugten af moderens slør i den tidlige barndom, og som kaster en skygge af begær, skam og incest over den eftertragtede kvinde“ (s. 14f.).

Franske muslimske kvinder, som vælger at anvende sløret, beskrives og fortolkes på en lidt anden måde. „I deres holdninger finder man hos mange af dem en slags dobbelt perversitet. I Frankrig er det at bære slør ikke en måde at gøre sig anonym på, men snarere en måde at tiltrække sig andres blikke på – det er et udtryk for et ønske om at blive set. Det er en form for ekshibitionisme eller provokation“ (s. 21f.). Det er åbenbart ikke udelukkende på deres slør, at disse kvinder er genkendelige: „Man ser dem engang imellem på gaden eller i metroen. Man kan altid kende dem på lang afstand. Deres kropsholdning og deres blik udtrykker beslutsomhed grænsende til aggressivitet ...“ (s. 20).

Jeg har citeret en række af disse svulstigheder for at forberede (læs: advare) læseren på, hvad der gemmer sig bag omslagets yndefulde pigeportræt. Jeg havde store vanskeligheder ved at læse pjecen, endsige anmelde den. Men som sagt: Smag og behag er forskellig. Eksempelvis vil velfærdsministeren måske glæde sig over at få pjecen i hænde.

*Lotte Bøggild
Ekstern lektor
Roskilde Universitetscenter*

Kiran Desai: Det tabte land. København: Aschehoug 2007. 429 sider. ISBN 978-87-11-31255-1 (hb). Pris: 279 kr.

Kiran Desai, ung indisk forfatter, der bor i Amerika, men er opvokset i Indien, fik i 2006 Booker-prisen for sin anden roman *Det tabte land*. Til trods for den store ære syntes hun selv, at det var noget ironisk. „Jeg ville ikke have et flag rejst over den [bogen],“ siger hun, „fordi den handler netop om, hvordan dét ikke fører nogen steder hen, og så har Booker prisen netop et sådant flag hængende over sig: imperiets flag.“ Booker-prisen har rødder i firmaet Booker-McConnell, der blandt andet har tjent sine penge på sukkerindustrien i Guyana, med aner tilbage til slaveriet. Så hun har ret. Men samtidig er der en højere retfærdighed i, at hun har fået prisen. Hendes roman handler netop om det britiske imperiums fortsatte magt i en nutidig verden, hvor multikulturalisme er et smart modeord, der bringer tankerne hen på jetsettere i en spændende verden af eksotisk forskellighed. Hendes roman punkterer denne forestilling, netop ved at demonstrere ikke blot eksilets ensomhed, men imperiets arv i form af en fortsat dragning mod imperiale centre (New York og London) og deres både økonomiske og intellektuelle magt.